

Obxectivos

Os obxectivos son globais para a totalidade das actividades, xa que unhas complementáanse con outras.

- Entender o concepto de desigualdade.
- Comprender o concepto de inxustiza na repartición dos bens.
- Descubrir comportamentos ou normas inxustas.
- Mostrar actitudes críticas ante a inxustiza.

AS CIFRAS DA DESIGUALDADE.

Actividade de coñecemento, análise e reflexión do tema da desigualdade a través de datos. Pode resultar interesante para centrar o tema e como reflexión inicial que apoie para crear a base teórica que debe acompañar ao guión dunha clipmetraxa, e axudar a reflexionar e denunciar sobre as consecuencias da desigualdade na vida das persoas.

O primeiro para poder estudar datos sobre o desenvolvemento, é clasificar os países. Para iso imos utilizar o Índice de Desenvolvemento Humano (IDH) do Programa das Nacións Unidas para o Desenvolvemento (PNUD), que posiblemente sexa a forma máis adecuada de clasificar, en grandes grupos, o nivel de vida dos países no mundo. O IDH calcúlase a partir de datos referidos a tres compoñentes fundamentais:

- **Saúde**, centrado na esperanza de vida ao nacer, xa que esta, achéganos datos sobre saúde, alimentación e condicións hixiénicas e de vida.
- **Educación**: nivel de acceso á educación.
- **Nivel económico**: Ingreso Nacional Bruto (INB) por persoa.

Unha vez agrupados os países segundo o IDH, a poboación do mundo quedaría dividida en catro grupos da seguinte maneira (datos Informe do PNUD 2018).

Clasificación IDH	Número habitantes	
	en millóns	% poboación mundial
Moi alto (62 países)	1.439,3	19%
Alto (54 países)	2.378,9	32%
Medio (37 países)	2.732,9	37%
Baixo (36 países)	926,2	12%

Como apoio pódese consultar o seguinte [mapa](#)

Advertir que sempre se trata de medias, tanto nos grupos de países como dentro destes. Engádense os datos de España para que sirvan como referencia.

Desenvolvemento

Explicar á clase o concepto do IDH e facer visibles e comentar os distintos cadros. Propoñemos facer operacións matemáticas con estes datos, que permitan a comparación e axuden a reflexionar máis facilmente.

Pautas para a reflexión.

Ao finalizar, iniciaremos unha rolda de preguntas para reflexionar sobre o seu contido:

- Cal é a primeira impresión á vista destes datos?
- Analicemos a desigualdade segundo os tres compoñentes do IDH na Táboa 1: Repítese a pauta nos tres compoñentes do IDH?

- Que conclusións podemos sacar sobre a esperanza de vida? Pensa nos teus avós e avoas, coñecícheos de vivir en moitos dos países da táboa?
- Ao ver os índices de escolarización dos catro grupos de países, pódese dicir que todas as persoas teñen as mesmas oportunidades para estudar?
- Se pensamos no ingreso dos países de desenvolvemento humano baixo, calculade o que supoñería ao mes. Parécevos unha cantidade adecuada para vivir?

A continuación, analizar os datos da táboa 3:

- Que nos reflicten estes datos? As condicións de sanidade que mostran fannos pensar nunha boa calidade de vida? Ten unha persoa enferma nos países de IDH baixo as mesmas oportunidades que no noso país?

Pedir que expresen e escribir na lousa as conclusións que sacan desta reflexión. Isto pode servir para sintetizar ideas para unha clipmetraxa.

ANEXO

Táboa 1

Clasificación IDH	Esperanza de vida ao nacer (anos)			Anos media escolarización			INB per cápita (dólares)		
	total	mulleres	homes	total	mulleres	homes	total	mulleres	homes
Moi alto	79,5	82,4	76,7	12	12	12,1	40.112	30.171	50.297
Alto	75,1	77,8	72,7	8,3	8	8,6	14.403	10.460	18.271
Medio	69,3	70,9	67,8	6,4	5	7,8	6.240	2.787	9.528
Baixo	61,3	63	59,7	4,8	3,8	5,8	2.581	1.928	3.232
España	83,4	86,1	80,7	9,8	9,7	10	35.041	28.086	42.250
Ano datos	2018			2018			2018		

Táboa 2

Clasificación IDH	Alumnos/as por mestre (primaria)	Porcentaxe de poboación rural con acceso a electricidade	Porcentaxe de poboación que usa servizos básicos de abastecemento de auga potable	Porcentaxe de poboación que usa servizos básicos de saneamento
Moi alto	14	100 %	99 %	98 %
Alto	19	98 %	94 %	85 %
Medio	33	82 %	90 %	60 %
Baixo	41	24 %	59 %	29 %
España	13	100 %	100 %	100 %
Ano datos	2013-18	2017	2017	2017

Táboa 3

Clasificación IDH	Médicos	Camas de hospital	Taxa de mortalidade atribuída a:	
			Contaminación do aire do fogar e ambiente	Servizos de auga, saneamento e hixiene insalubres
Moi alto	30,4	55	25	0,3
Alto	16,5	32	94	1,9
Medio	7,3	9	164	18
Baixo	2,1	8	202	46,5
España	40,7	30	10	0,2
por cada 10.000 persoas		por cada 100.000 persoas		
Ano datos	2010-18	2010-15	2016	

Fonte: Informe do Desenvolvemento Humano. PUND 2019

REPARTO XUSTO

Actividade de coñecemento, análise e reflexión do tema da desigualdade a través de datos. Pode axudar a centrar o tema e como reflexión inicial que permita crear a base teórica que debe acompañar ao guion dun clipmetraje, e apoiar na reflexión e denuncia das consecuencias da desigualdade na vida das persoas.

Consideracións previas para o profesorado

A desigual repartición da riqueza no mundo contribuíu a xerar grandes diferenzas entre países e, dentro destes, entre os seus habitantes. Os datos calcúlanse para a poboación adulta, xa que se pode considerar irrelevante a cantidade de riqueza en mans dos menores. Iso significa que moitas desas persoas teñen menores ao seu cargo, o que multiplica o número de persoas a compartir.

Poboación adulta mundial		Porcentaxe da riqueza global
millóns	Porcentaxe	
52	1%	43,4%
590	11%	40,5%
1754	34%	14,7%
2768	54%	1,4%

Datos sacados do Informe da Riqueza Global de Credit Suisse 2020

Antes de empezar

Na primeira fase, parte práctica da actividade, para dividir ao alumnado en grupos, uniremos os dous grupos de poboación adulta mundial con maior cantidade de riqueza global, xa que, a porcentaxe de poboación mundial que supón o grupo máis rico, un 1%, nunca poderíamos reflectilo cos outros nun grupo do tamaño dunha clase. Desta maneira, quedarían tres grupos segundo o cadro 2:

Cadro 2

Grupos	Porcentaxe do alumnado da clase	Porcentaxe da riqueza
A	12%	84%
B	34%	15%
C	54%	1%

Desenvolvemento

Facer primeiro unha actividade para visualizar o que supón a repartición inxusta. Dividir a clase en tres grupos segundo o cadro 2. Explicar o seguinte:

“Imaxinádevos que a riqueza mundial son 1000€ ao día para cada 100 persoas adultas. Nos grupos estades a representar a esas 100 persoas. Agora vou repartir entre os 3 grupos a parte que vos corresponde desa riqueza. O que tedes que facer é dividir o que vos toca entre cada unha das persoas do grupo, para que así vexades ao que vos corresponde. Tedes que pensar como viviríades durante un día co diñeiro que vos tocou, ver se vos parece suficiente ou non (comentar, ademais, que representan a persoas adultas, polo que, pensando no caso da súa casa, terían que engadir aos menores, neste caso eles/as e os seus irmáns ou irmás)”.

Tras deixar un intre aos grupos para que fagan os cálculos, pide aos grupos, empezando polo C, que digan a cantidade deses 1000 € que lle tocou a cada integrante do grupo, e que comenten como se sentiron e o que falasen.

Pautas para a reflexión.

Logo, comezaremos unha rolda de preguntas para reflexionar sobre o seu contido:

- Cal é a primeira impresión á vista destes datos? Parécevos xusto a repartición do diñeiro que se fixo?
- Coller o dato do ingreso dos países de Índice de Desenvolvemento Humano baixo. Calculade o que supón por mes. É unha cantidade adecuada para vivir? Como sería vivir con esa cantidade ao ano? A que cousas habería que renunciar?
- Facede o cálculo do que sae por mes para a cantidade de España. Parécevos adecuado ese diñeiro para vivir? Reflicte realmente a situación do noso país? Dispoñen moitas persoas desa cantidade de diñeiro todos os meses?
- Pódese sacar a media mundial do INB (15.745\$). Comparándoa coa realidade do noso país, o que sae ao mes é unha cantidade adecuada para vivir?
- Mirando a segunda táboa da distribución da global da riqueza global, que podemos dicir da repartición da riqueza mundial?
- Habería outras formas de repartilo? Buscade a maneira de facelo de forma máis xusta.
- A canto tocaría cada persoa? Estadades todos contentos coa nova repartición? Alguén sente que perdeu?
- Os datos de distribución da riqueza do informe están calculados para a poboación adulta mundial. Iso significa que moitas desas persoas teñen menores ao seu cargo, o que multiplica o número de persoas a compartir. Que conclusións podemos sacar destes datos?

Pensemos na repartición orixinal. As persoas que dispoñen de máis diñeiro poden estar contentas con esa repartición, pero é inxusto con respecto ao que reciben outros.

- Poderíamos dicir que o benestar duns é á conta da falta de benestar doutros? Por que?
- Creedes que é necesario facer unha repartición máis xusto da riqueza no mundo? Por que?

Pensando que España está dentro do grupo A, que somos parte da poboación mundial con maior cantidade de recursos,

- Estariades dispostos a facer esa nova repartición? Sodes conscientes do que significaría para o noso “benestar” unha repartición máis xusta da riqueza no mundo?
- Debemos entender que a procura da xustiza pode significar desprenderse dunha parte dos nosos “privilexios”?

Pedir que expresen e escribir na lousa as conclusións que sacan desta reflexión. Isto pode servir para sintetizar ideas para unha clipmetraxe.

DESIGUALDADE DE XÉNERO

Actividade de coñecemento, análise e reflexión do tema da desigualdade a través de datos. Pode axudar a centrar o tema e como reflexión inicial que permita crear a base teórica que debe acompañar ao guión dunha clipmetraxe, e apoiar na reflexión e denuncia das consecuencias da desigualdade na vida das persoas.

Consideracións previas para o profesorado

As disparidades de xénero figuran entre as prácticas de desigualdade máis arraigadas en todo o planeta. Dado que estas desvantaxes afectan á metade da poboación mundial, a desigualdade de xénero é un dos maiores obstáculos aos que se enfronta o desenvolvemento humano. Nesta táboa hai datos que, xunto aos da táboa 1 da primeira actividade, poden axudar a reflexionar sobre esta desigualdade.

	Poboación con polo menos algún tipo de educación secundaria	Taxa de participación na forza de traballo	Taxa de mortalidade materna	Partos atendidos por persoal sanitario
--	---	--	-----------------------------	--

IDH					especializado	
	mulleres	homes	mulleres	homes		
Moi alto	87	88,7	52,1	69	15	98,9
Alto	68,9	74,5	53,9	75,6	56	97,7
Medio	39,5	58,7	32,3	78,9	198	78,1
Baio	17,8	30,3	58,2	73,1	557	56,5
España	73,3	78,4	51,7	63,4	5	sen dato
	(% de 25 anos ou máis)		(% de 15 anos ou máis)		(mortes por cada 100.000 nados vivos)	%
Ano datos	2010-18		2018			2013-18

Fonte: Informe do Desenvolvemento Humano. PUND 2019

Desenvolvemento

Facer visibles e explicar á clase os distintos conceptos que aparecen na parte superior das columnas. Propoñemos facer operacións matemáticas con estes datos, que permitan a comparación e axuden a reflexionar máis facilmente.

Pautas para a reflexión.

Comentar coa clase con preguntas como estas:

- Cal é a primeira impresión á vista destes datos?

Mirade os datos de educación:

- Que nos din eses datos sobre o acceso á educación secundaria? En que tipo de países prodúcese maior desigualdade? Poderíase dicir que para as novas e as mulleres é fácil estudar en moitas partes do mundo?

Analizar os datos de participación na forza de traballo.

- Que diferenza porcentual atopamos entre homes e mulleres nos catro grupos de países? En que tipo de países danse maiores diferenzas? que nos di isto?
- Que pensamos ao ver os índices de mortalidade materna dos catro grupos de países? A comparación entre os distintos países, permite sacar algunha conclusión? Cal?
- Comparar a mortalidade materna cos datos de partos atendidos por persoal especializado; podemos sacar algunha conclusión?
- Á vista dos datos de saúde, comentar a frase “A desigualdade é un factor de risco para as mulleres”.

Pedir que expresen e escribir na lousa as conclusións que sacan desta reflexión. Isto pode servir para sintetizar ideas para unha clipmetraxa.

ELOS CARA Á FAME

Actividade de coñecemento, análise e reflexión do tema da desigualdade a través de datos. Pode axudar a centrar o tema e como reflexión inicial que permita crear a base teórica que debe acompañar ao guiión dunha clipmetraxa, e apoiar na reflexión e denuncia das consecuencias da desigualdade na vida das persoas.

Consideracións previas para o profesorado.

Se hai posibilidades, o ideal sería facer este traballo en forma de presentación nun taboleiro dixital ou proxectada, que poida ser vista por toda a clase. No caso de que isto non poida ser, pódese facer o traballo como se considere, o importante é que sexa o suficientemente visible para que os grupos poidan expoñelo ao resto da clase.

O importante desta actividade é que xurda un diálogo entre os diversos grupos á hora de defender as súas posturas e argumentacións, e que ese diálogo axude a aclarar o máis posible, todas as interrelacións que aprisionan ás persoas nas diversas contornas de desigualdade e fame. Por iso, todos os grupos deben estar abertos á posibilidade de cambiar o que puxeron se lles resulta convincente o que suxire outro grupo.

Antes de empezar

Imprimir as tres follas de traballo de cada un dos grupos para que coñezan todos os elementos que poden utilizar na súa cadea de fichas.

Desenvolvemento

Dividir ao alumnado en tres grupos. Entregar a cada un deles unha folla de traballo. Explicar a actividade e responder, en conxunto, a todas as dúbidas que poidan xurdir:

“A fame é unha das peores consecuencias da pobreza, e esta, á súa vez, está relacionado coa desigualdade. Como nunha cadea de fichas de dominou postas en fila, na que cando se empuxa unha, van caendo a continuación todas as demais, a inxustiza na repartición dos recursos dá lugar a toda unha serie de consecuencias, a peor das cales, ao final, é a fame”.

Tedes nas follas de traballo, unha serie de rectángulos con factores que afectan as persoas, agrupados por cores, en tres compoñentes diferentes, a saúde (azul), a educación (verde) e os ingresos (laranja). Cada grupo enfoca a actividade desde un destes compoñentes, aínda que todos tedes os mesmos rectángulos con factores.

Debedes construír a cadea que leva desde a situación inicial que vos tocou á esquerda (saúde, educación ou ingresos), ata a fame á dereita, pasando por toda unha serie de elos intermedios. Farédelo engadindo todos os rectángulos que consideredes, independentemente da cor destes, na relación causa-efecto que vos pareza máis lóxica.

Cada un dos grupos deberá encher a súa folla segundo o criterio razoado dos seus integrantes, pero debedes ter claro que aquilo que poñades, terédelo que xustificar #ante os demais grupos, polo que é importante que todo teña un sentido”.

Ao final, cando os tres grupos terminasen o seu traballo, para poñelo en común, unha persoa de cada un deles explicará o traballo, de maneira que todos poidan enténdelo e valoralo.

Posta en común

Cando terminaron todos os grupos, van poñendo en común o traballo, e os demais grupos poden poñer obxeccións ou apuntar o que consideren. Disto pode xurdir debate, pero é importante que ao final, chéguese a unha explicación consensuada da influencia dos distintos factores no desencadeamento da fame.

Folla de traballo
Grupo Educación

de no acceso á educación

Dificultades no acceso a alimentos	Diminución esperanza de vida	Incidencia de enfermidades	Mala alimentación
Peor desenvolvemento Infantil nos primeiros anos	Peores hábitos alimenticios e de saúde na familia	Alimentación menos saudable	
Pouco interese pola educación dos fillos, especialmente as nenas	Proxenitores (especialmente as mulleres) pouco formados	Peor educación das nenas	
Baixos niveis educativos	Maior absentismo escolar		
Necesidade traballo infantil	Mala situación socioeconómica na familia	Menos ingresos	Maior absentismo laboral
Peores traballos	Sobre todo as nenas traballan na casa	Pouca produtividade no traballo	

Folla de traballo

Grupo Saude

Dificultades no
acceso a alimentos

Diminución
esperanza de vida

Incidencia de
enfermidades

Mala alimentación

Peor
desenvolvemento
Infantil nos primeiros
anos

Peores hábitos
alimenticios e de
saúde na familia

Alimentación menos
saudable

Pouco interese pola
educación dos fillos,
especialmente as
nenas

Proxenitores
(especialmente as
mulleres) pouco
formados

Peor educación das
nenas

Baixos niveis
educativos

Maior absentismo
escolar

Necesidade traballo
infantil

Mala situación
socioeconómica na
familia

Menos ingresos

Maior absentismo
laboral

Peores traballos

Sobre todo as nenas
traballan na casa

Pouca produtividade
no traballo

Idade no acceso á saúde

Ha
Fa
mb
me
re

Folla de traballo
Grupo Ingresos

de no acceso aos ingresos

Fa
me
me

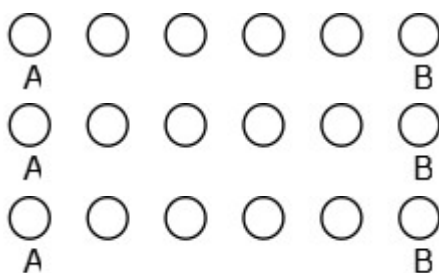
COMUNICACIÓN

Dinámica que pon na situación dos que sofren as inxustizas.
 Valería para crear algún exemplo que reflecta esas situacións nunha clipmetraxe.

Consideracións previas para o profesorado

Pedir a cada grupo que se coloque segundo o esquema 1, tendo en conta que os do Grupo 1 deben estar detrás dos outros dous para que estes non os vexan, xa que cada grupo conta cunhas pautas diferentes á hora de transmitir a mensaxe e o Grupo 1 ten as máis beneficiosas.

Esquema 1

Aínda que o texto que entregaremos é o mesmo para todos os grupos, cada un conta cunhas pautas diferentes á hora de transmitir a mensaxe. Ao repartir as instrucións e explicar as dúbidas, non pode facerse no alto para todos. O mesmo cando se pide ás persoas que ocupan o posto A que saian fose para coñecer a mensaxe para transmitir, procurar que non se vexan entre elas, xa que, mentres a do grupo 3 debe memorizalo, as do 1 e 2 poden quedar coa mensaxe.

Hai que imprimir as instrucións para os grupos e tres copias da mensaxe.

Desenvolvemento

Dividir á clase en tres grupos, procurando que cada un teña un número similar de alumnos/ as. No caso de que algún teña que ser maior, que sexa o grupo 1.

Explicar as instrucións xerais aos grupos:

“Esta é unha actividade de comunicación, na que todos os grupos tedes que pasar unha mensaxe, desde a persoa situada no posto A ata a situada no posto B, que tomará nota do que lle pasaron, no menor tempo posible. A comunicación faise en voz baixa, e non pode falar máis dun compoñente do grupo á vez.

O texto é igual para os tres grupos, e valorarase a fidelidade coa que transmitistes a mensaxe orixinal.

Ninguén pode falar no alto para comentar cousas referentes á actividade. Calquera dúbida comentádesma a min en voz baixa”.

A continuación, repartide as follas con instrucións a cada grupo por separado e explicade individualmente o que necesiten. Cando teñan claras as instrucións pedide aos que ocupan a primeira posición (A) que saian aparte para que lean a mensaxe. Cando estean as tres persoas preparadas, volven á clase para transmitir a mensaxe aos seus compañeiros de fila.

Cando todos os grupos pasaron as súas mensaxes, as persoas da última posición (B) len o texto que escribiron ao recibir a mensaxe, comezando polo Grupo 3 (o máis desfavorecido) e acabando polo Grupo 1 (o máis favorecido).

Pautas para a reflexión.

Comentar coa clase con preguntas como estas:

- Cal foi o grupo que transmitiu a mensaxe máis fielmente?
- Segundo as regras, ese grupo debería gañar, non?
- Que dificultades atopástesvos en cada un dos grupos? (Empezar polo 3)

A continuación, pedide ás persoas que ocupaban o lugar A que lean as pautas do seu grupo para que sexan coñecidas polo resto dos grupos.

- Que vos parecen estas diferenzas? Parécevos xusto que non tivésedes todos os grupos as mesmas condicións?
- Esa situación reflectiuse nos resultados finais? É xusto competir cunhas regras iguais para todos cando non se teñen as mesmas condicións? Por que?
- Creedes que os do grupo 3 tiñan algunha oportunidade de gañar?
- Como definiríades nunha soa palabra as condicións dos grupos nesta actividade?

ANEXO

Instrucións **Grupo 1:**

A persoa que ocupa o posto para quedará, disimuladamente, co papel da mensaxe. Para que a mensaxe da chegue ata B, pasádevos o papel directamente duns/dunhas a outros/as ata que chegue á persoa que ocupa o posto B.

Instrucións **Grupo 2:**

Para que a mensaxe da chegue ata B, debes transmitir a información ao oído duns/dunhas a outros/as ata que chegue ao final da cadea.

A persoa que ocupa o posto para quedará, disimuladamente, co papel da mensaxe. Ao transmitilo á primeira persoa, poderá miralo se dubida de algo, pero a outra persoa non poderá velo.

O resto de elos da cadea, mentres escoitades a información podedes pedirlle que volva repetir a mensaxe cantas veces necesitedes, pero non unha vez que empededes a transmitila vós.

Ao final, a persoa que ocupa o posto B apuntará a mensaxe final que recibiu.

Instrucións **Grupo 3:**

Para que a mensaxe da chegue ata B. Debes memorizar a información que se vos pasa. A mensaxe debe ser transmitido dunha soa vez, non se pode repetir nin solicitar calquera tipo de pregunta nin aclaración, nin pedir que volva repetir a mensaxe. Escoitádelo unha vez e memorizádelo.

Ao final, a persoa que se atope no punto B, apuntará nun papel a mensaxe final que recibiu.

MENSAXE

Todos somos diferentes, pero iguais. Ser diferentes, remite ao distinto e á variedade, á multiplicidade, e oponse a uniformidade. É algo que ten que ver coa natureza. Aínda que teñamos trazos naturais diferentes, somos persoas que compartimos igual dignidade. Estas diferenzas reafirman a nosa humanidade na nosa dignidade como persoas.

A desigualdade, con todo, é máis ben un concepto ético-xurídico que remite á diferenza, a discriminación, ao rexeitamento.

CONDICIONS INXUSTAS

Actividade dinámica para poñer na situación dos que sofren as inxustizas. Valería para crear algún exemplo que reflecta esas situacións nunha clipmetraxe.

Consideracións previas para o profesorado

Esta actividade pode ser realizada nunha sesión de calquera materia, aproveitando un traballo por grupos. Especialmente interesantes serían Plástica ou Educación Física, nas que, talvez, a tensión que podería xerar a situación de partida non é tan elevada.

A idea é que as condicións de partida dos distintos grupos para facer ese traballo sexan notoriamente diferentes e inxustas. Por exemplo:

- Un dos grupos, ten toda a información ou os medios para realizalo.
- Dous grupos teñen unha cantidade menor de recursos ou información que o anterior.
- Ao último grupo, dásele pouca información ou medios para o seu traballo. Loxicamente, o traballo para realizar non é o máis importante e poderíase deter se é necesario.

Outra opción sería facer esta actividade no marco do Festival de Clipmetraxes. Propoñer a realización de clipmetraxes na clase, e unha vez preparado o tema, para facer o guión ou mesmo para unha primeira gravación da clipmetraxe, os distintos grupos partan en condicións moi diferentes.

Durante a realización do traballo poden pasar varias cousas:

- **A** - Os grupos límitanse a facer o seu traballo cos medios que se lles facilitou.
- **B** - Os que teñen máis medios, son conscientes da súa situación e espontaneamente deciden compartir. Déixaselles que o fagan e proséguese co traballo.
- **C** - Prodúcese protestas pola situación. Nese momento detense o traballo e déixase que uns e outros se expresen, pasando á fase do de reflexión.

Desenvolvemento

Dividir a clase en catro grupos. A cada grupo entrégaselle diferente cantidade de medios ou información para facer o traballo que se propuxo. Non se comenta o que se dá a cada grupo, aínda que tampouco se esconde.

Advírtese aos grupos, que ao final serán avaliados igual polo seu traballo.

Pautas para a reflexión.

Tras deixar que traballen durante un tempo, detense o traballo dos grupos e pásase á reflexión con preguntas como estas:

No caso da **situación A**, que non xurdisen protestas, explícase a situación de desigualdade da que partían os distintos grupos para facer o traballo.

- Como se sentiron ao coñecer as condicións do traballo?
- Se os grupos con menos posibilidades sacaron todo o partido posible dos materiais que tiñan ou lles condicionou a falta de materiais para facer o traballo.
- Como se sentiron os que menos tiñan ao ver o que tiñan outros e por que non protestaron ou fixeron algo respecto diso.
- Que sentiron os que máis tiñan; se non pensaron en compartir con outros.

No caso da **situación B**.

- Que levou aos que máis tiñan a compartir cos demais.
- A valoración ou sentimentos do resto #ante esta actitude.
- Se cren que nesas circunstancias restablécese dalgunha maneira a xustiza.

No caso da **situación C**.

- Comentar as distintas posicións que se deron, tanto desde a protesta como nos acordos aos que se chegou.
- Se cren que parar a actividade ante a inxustiza é o correcto.

Preguntas para as tres situacións.

- A valoración que podemos sacar dos distintos comportamentos.
- Se consideran necesario que os que menos teñen esixan aos que máis teñen.
- Se cren que, de seguir adiante, é xusto que nestas circunstancias todos os grupos sexan avaliados por igual.
- Como é o noso comportamento en situacións similares na vida cotiá.

Pedir que expresen e escribir na lousa as conclusións que sacan desta reflexión. Isto pode servir para sintetizar ideas para unha clipmetraxa.